

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 4. decembrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits,

kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzējas [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 197/2025) un tā papildinājumus (reģ. Nr. B-1080-2025),

konstatēja:

1. Ieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Fizisko personu reģistra likuma 6. panta otro daļu, trešās daļas 1. punktu un pārejas noteikumu 4. punktu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 91. un 96. pantam un spēkā neesošu no viņas pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Fizisko personu reģistra likuma 6. panta otrajā daļā un trešās daļas 1. punktā noteikts:

“(2) personas kodu veido no vienpadsmit cipariem, nodrošinot personas kodu neatkārtošanos. Personas koda pirmais cipars ir “3”, otrais cipars ir sistēmas automātiski ģenerēts nejaušs cipars no “2” līdz “9”, bet pārējie cipari ir sistēmas automātiski ģenerēti nejauši cipari no “0” līdz “9”. Pirmos sešus ciparus no pārējiem pieciem cipariem var atdalīt ar defīsi.

(3) Personas kods ir nemainīgs, izņemot šādus gadījumus:

1) personai, kurai personas kods piešķirts līdz 2017. gada 30. jūnijam, tiek precizēts dzimšanas datums vai arī tā lūdz mainīt piešķirto personas kodu. Šajā

gadījumā personai piešķir šā panta otrajā daļā minētajā kārtībā veidotu personas kodu;”

Fizisko personu reģistra likuma pārejas noteikumu 4. punktā noteikts:

“4. Personai, kurai personas kods tika piešķirts līdz 2017. gada 30. jūnijam un nav ticis mainīts atbilstoši šā likuma 6. panta trešajai daļai, personas kodu veido vienpadsmit ciparu virkne, no kuriem pirmie seši cipari norāda personas dzimšanas datumu, mēnesi un gadu, bet septītais cipars norāda gadsimtu: cipars “0” apzīmē 19. gadsimtu, cipars “1” – 20. gadsimtu, cipars “2” – 21. gadsimtu. Pirmos sešus ciparus no pārējiem pieciem cipariem var atdalīt ar defīsi.”

3. Personai, iesniedzot konstitucionālo sūdzību, jāievēro Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

Pieteikumā norādīts, ka pieteikuma iesniedzējai personas kods piešķirts pēc 2017. gada 1. jūlija, tāpēc tas ir automātiski ģenerēts un viņai nav tiesību lūgt to mainīt, piešķirot personas kodu ar tajā ietvertu dzimšanas datumu. Savukārt personām, kurām personas kods piešķirts līdz 2017. gada 30. jūnijam, ir iespēja saglabāt personas kodu ar dzimšanas datiem vai arī to mainīt uz automātiski ģenerēto. Tādējādi pieteikuma iesniedzējas ieskatā apstrīdētās normas rada nepamatotu atšķirīgu attieksmi pret šīm personu grupām un pārkāpj Latvijas Republikas Satversmes 91. pantā nostiprināto tiesiskās vienlīdzības principu. Pieteikuma iesniedzēja arī uzskata, ka aizliegums personām, kuru personas kods piešķirts pēc 2017. gada 1. jūlija, pieprasīt kodu ar tajā ietvertu dzimšanas datumu, pārkāpj viņas Latvijas Republikas Satversmes 96. pantā nostiprinātās tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

Konstitucionālo sūdzību var iesniegt likumā noteiktajā termiņā. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otro teikumu, ja nav iespēju Latvijas Republikas Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Pieteikumā norādīts, ka termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai skaitāms no 2025. gada 1. septembra, kad pieteikuma iesniedzēja uzsākusi mācības skolā, iemācījusies lasīt un uzzinājusi par savu personas kodu.

Kolēģija konstatē, ka apstrīdēto normu tvērumā pieteikuma iesniedzēja nonāca jau personas koda piešķiršanas brīdī. Atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 24. panta trešajai daļai vecāki ir bērna dabiskie aizbildņi un viņu pienākums ir aizstāvēt bērna tiesības un ar likumu aizsargātās intereses. Savukārt

Civillikuma 177. panta pirmajā un otrajā daļā noteikts, ka līdz pilngadības sasniegšanai bērns ir vecāku aizgādībā, un aizgādība ietver gan rūpes par bērnu un viņa mantu, gan pārstāvību viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās. Izvērtējot minētās tiesību normas, secināms, ka jēdziens *aizgādība* aptver visu vecāku un bērnu attiecību spektru un tajā ietilpst visplašākais vecāku tiesību un pienākumu apjoms, arī visu bērna ar tiesību normām aizsargāto tiesību un interešu aizstāvēšana. Tādējādi brīdī, kad pieteikuma iesniedzēja nonāca apstrīdēto normu tvērumā, vecākiem bija pienākums aizstāvēt viņas tiesības, ja tika konstatēts vai uzskatīts, ka tās ir aizskartas.

Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2025. gada 4. novembrī. Līdz ar to ir pagājis Satversmes tiesas likumā noteiktais sešu mēnešu termiņš.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 197/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa